

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/66883,Uroczyste-odsloniecie-tablicy-upamietniajacej-czlonkow-mlodziejowej-organizacji-.html>
26.04.2024, 17:14

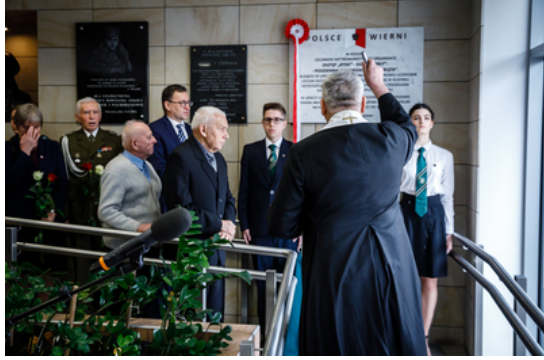
Uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej członków młodzieżowej organizacji antykomunistycznej - Warszawa, 1 marca 2019

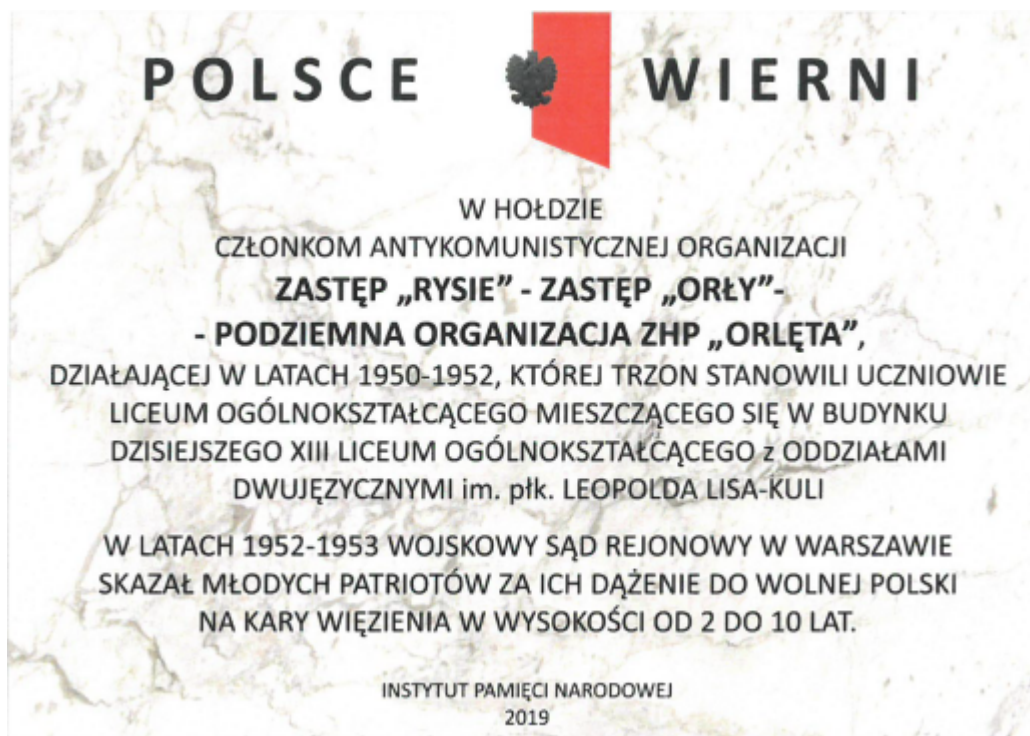

W piątek 1 marca 2019 r. w XIII Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. płk. Leopolda Lisa-Kuli przy ul. Oszmiańskiej 23/25 w Warszawie odbyło się uroczyste odsłonięcie tablicy w hołdzie członkom antykomunistycznej organizacji Zastęp „Rysie” - Zastęp „Orły” - Podziemna

Organizacja ZHP „Orlęta”, działającej w latach 1950-1952.

Trzon organizacji stanowili uczniowie Liceum Ogólnokształcącego mieszczącego się w budynku dzisiejszego XIII Liceum Ogólnokształcącego z oddziałami dwujęzycznymi im. płk. Leopolda Lisa-Kuli. W latach 1952-1953 Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał młodych patriotów za ich dążenie do wolnej Polski na kary więzienia w wysokości od 2 do 10 lat.

Pierwsza część uroczystości odbyła się w sali gimnastycznej Liceum, w której goście zostali przywitani przez uczniów, następnie głos zabrał prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek, który zwracając się do zgromadzonych, a szczególnie do młodzieży XIII Liceum w Warszawie, podkreślił znaczenie antykomunistycznej organizacji młodzieżowej „Orlęta” w walce z stalinowskim systemem totalitarnym. Grupa ta, przeciwstawiając się ideologii komunistycznej, przywracała przedwojenne tradycje harcerskie, kultywowała zasady patriotyczno-religijne

- Wychowani na dziejach starszych braci, ojców. Na pamięci o wolnej, niepodległej Polsce. Gdy przyszedł ten straszny czas, kiedy Polska tonęła w „czerwonej powodzi”, to wasi rówieśnicy, powiedzieli „Nie ma zgody na deptanie niepodległości”. Postanawiają nie być bierni, zraszają się w organizacje - drukują ulotki, malują patriotyczne hasła, podejmują nierówną walkę z systemem totalitarnym - podkreślił prezes IPN dr Jarosław Szarek.

- Komunistyczny aparat bezpieczeństwa walczył z członkami młodzieżowych organizacji - zatrzymywał, torturował, skazywał ich na wieloletnie kary więzienia. Tylko, dlatego, że oni chcieli żyć w niepodległej Ojczyźnie - dodał dr Szarek. -

To jest Wasza historia, o którą musicie dbać – zakończył przemówienie prezes IPN.

Na uroczystości obecni byli także świadkowie tamtych czasów – współzałożyciel i lider Podziemnej Organizacji ZHP „Orlęta”, który za działalność niepodległościową został skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na karę 10 lat więzienia i zarazem autor autobiografii *Po trudnych drogach wspomnień* Kazimierz Grabowski pseudonim „Brzózka”, Sylwester Stasiak – członek antykomunistycznej organizacji podziemnej ZHP „Orlęta” oraz prezes Związku Młodocianych Więźniów Politycznych lat 1944-1956 „Jaworzniacy” Jerzy Pruszyński.

Uroczystość uświetnili swoją obecnością doradca Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Barbara Fedyszak-Radziejowska, doradca Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Tadeusz Deszkiewicz, poseł Anita Czerwińska, która odczytała list od Marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego, Aurelia Michalska – Mazowiecki Kurator Oświaty, reprezentująca Ministra Edukacji Narodowej, poseł Paweł Lisiecki, który odczytał list od Jarosława Kaczyńskiego, wiceprezes Związku Sybiraków Mieczysław Pogodziński, prezes Klubu Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari płk Bronisław Maciaszczyk, jak również dyrektor Biura Edukacji Narodowej Adam Hlebowicz, dyrektor oddziału IPN w Warszawie prof. Jerzy Eisler. Obecny był również burmistrz Dzielnicy Targówek Sławomir Antonik, proboszcz parafii pod wezwaniem Chrystusa Króla na Targówku ksiądz prałat dr Marcin Wójtowicz, pracownik Oddziałowego Biura Badań Historycznych dr Bartłomiej Noszczak, autor publikacji „Etos gniewu. Antykomunistyczne organizacje młodzieżowe w Warszawie (1944–1989)” oraz dyrektorzy placówek oświatowych.

W drugiej części uroczystości, która odbyła się w holu XIII Liceum, prezes IPN dr Jarosław Szarek oraz Kazimierz Grabowski uroczyście odstonili tablicę „Wierni Polsce”, oddającą hołd członkom antykomunistycznej organizacji Zastęp „Rysie” – Zastęp „Orły” – Podziemna Organizacja ZHP „Orlęta”, następnie ks. dr Marcin Wójtowicz poświęcił tablicę. Delegacje w asyście uczniów liceum złożyły kwiaty pod tablicą.

Należy przywrócić pamięć i opowiedzieć – zwłaszcza młodym ludziom – o konspiracyjnych organizacjach istniejących w latach 1944/1945–1956. Tworzyli je bowiem ich rówieśnicy, zwykłe niezwykłe osoby, które w okresie stalinowskim zdecydowały się podjąć nierówną walkę z systemem totalitarnym, kontynuując w ten sposób moralne dziedzictwo oporu. Wspomniane związki stanowiły nie tylko integralną część II konspiracji niepodległościowej, lecz także etap pośredni między podziemiem okresu okupacji niemieckiej, powojennym i opozycją polityczną końca PRL. W każdym bowiem czasie – zwłaszcza w momentach zagrożenia ważnych wartości – pojawiali się ludzie gotowi do podjęcia sprzeciwu i zatrzymania tych zmian bez względu na realne możliwości.

dr hab. Jacek Wołoszyn (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Lublinie):
„Zapomniane ogniwo. Konspiracja młodzieżowa na ziemiach polskich 1944–56”

Więcej o tablicach upamiętniających członków młodzieżowego podziemia antykomunistycznego

Polecamy książkę dr. Bartłomieja Noszczaka **„Etos gniewu. Antykomunistyczne organizacje młodzieżowe w Warszawie (1944-1989)”**.

Książka odtwarza genezę, strukturę, program, liczebność, formy aktywności i skuteczność antykomunistycznych organizacji młodzieżowych działających w Warszawie w latach 1944–1989. Przybliża kolejne etapy rozwoju tej formy konspiracji, określa jej skalę i najważniejsze cechy – w tym te, które decydowały o jej lokalnej specyfice i znaczeniu na „drodze Polaków do wolności”. Etos gniewu... jest pierwszą próbą opisanego podziemia młodzieżowego na przykładzie jednego miasta w całym okresie Polski Ludowej. Przywraca pamięci historycznej kilkaset zapomnianych lub w ogóle nieznanymi nazwisk małych kontestatorów i wprowadza do obiegu naukowego nieznane dotychczas fakty związane z dziejami Warszawy w XX wieku. Opowiada o idealizmie, ideowości i patriotyzmie niepokornych nastolatków. Nie unika zarazem kontrowersyjnych problemów związanych z młodzieżową konspiracją; prowokuje pytania i otwiera pole do dyskusji o tym ciekawym, chociaż nadal mało poznanym, zjawisku w powojennej historii Polski.